

ДО ПИТАННЯ ПРО СИСТЕМНУ КОНЦЕПТОГРАФІЮ СВЯТОГО ПИСЬМА _____

У статті викладено системні когнітивно-лінгвістичні принципи концептографічної інтерпретації текстів. Уведено поняття не випадкового тексту. Проаналізовано та систематизовано операційні засади концептографії не випадкових текстів. Теоретичні підходи проілюстровано на прикладі тексту Нового Завіту.

Ключові слова: Новий Завіт, концептографія, не випадковий текст.

Останніми роками з'являється все більше наукових публікацій з напряму концептології й концептографії. Зазначена активність умотивована збігом багатьох чинників, які зумовили розквіт когнітивної лінгвістики як ділянки когнітивної науки, зосередженої на вивченні мовних аспектів феномену знання, що є цілком природним в епоху становлення «суспільства знань». Особливої актуальності концептологічні студії набули завдяки потребам практики, яка все наполегливіше вимагає від учених розроблення засобів автоматичного пошуку смислів та інших змістово означених структур у великих цифрових текстових масивах, зокрема в Інтернеті. Нового звучання набувають праці згаданого напряму у зв'язку з розгортанням робіт, пов'язаних зі створенням елементів Грід-систем — надпотужних інтелектуальних мереж опрацювання інформації (так званих Knowledge Grid та NLP-GRID)¹.

Однак, незважаючи на екстраординарну концептологічну активність, відчувається певний брак досліджень, орієнтованих на операційні аспекти концептографії, тобто такі, де базові концентратори смислів, якими є концепти (а також їхні системи, комплекси) разом з їхніми змістовими репрезентаціями, будувалися б як результат застосування певних універсальних формалізованих теоретичних схем. Саме на цьому шляху, на нашу думку, можна досягти максимальної об'єктивності концептуального аналізу і, отже, концептуального опису дійсності та позбавитися відчуття випадковості, яке супроводжує чимало концептологічних побудов.

Зазначимо, що сучасна практика концептології демонструє два основні підходи до цього предмета: а) інтегрально-когнітивний, який ґрунтується на загальній сумі знань про галузь, що є об'єктом дослідження та опису, або на «мовній картині світу» в цілому, і б) текстуально-дискурсивний, орієнтований на конкретний дискурс або на достатньо чітко визначену суму текстів.

¹ Zhuge H. A knowledge Grid Model and Platform for Global Knowledge Sharing. Expert Syst. Appl. 22(4)(2002)313–320; Cannataro M., Talia D. The Knowledge Grid, Communications of the ACM.— 2003.— Vol. 46. N 1.— P. 89–93.

Наше дослідження ґрунтується саме на другому підході. Звідси й необхідність уведення фундаментального для цієї гілки концептології поняття «невипадковий текст». Саме тексти, які в певному розумінні є невідповідними, об'єктивно (тобто незалежно від когнітивних, герменевтичних, аксіологічних та інших уподобань їхніх дослідників) виступають носіями певних систем концептів. Інакше кажучи, ми віримо, що саме для невідповідних текстів можливе створення універсальних схем, застосування яких приводить до концептографічного опису зазначених текстів, тобто побудови відповідних систем концептів спільно з їхніми інтерпретаціями.

Оскільки поняття невідповідного тексту є принциповим для нашого дослідження, спинимося на його визначенні. На інтуїтивному рівні воно є доволі прозорим. Наприклад, великий літературний твір (скажімо, роман), який характеризується добре розробленим сюжетом, єдиним комплексом дійових осіб, стильовою єдністю тощо, видається невідповідним у порівнянні, скажімо, з антологією творів поетів певної доби або певної країни. У той же час зрозуміло, що поняття невідповідного тексту непросте і може бути охарактеризоване лише комплексно. Ми виділяємо п'ять груп критеріїв невідповідності тексту: 1) статистичні критерії (особливості розподілу мовних одиниць, що містяться в тексті; кореляції між їхніми окремими підмножинами); 2) лінгвістичні (зв'язність тексту, його цілісність); 3) когнітивні (єдина модель знання (онтологія), яку можна побудувати на текстовій структурі); 4) прагматичні (цільові настанови тексту, його комунікативна орієнтація, модальність, ілюкутивність, перлокутивність тощо); 5) жанрово-стильові (стильова детермінованість тощо).

Кожна група критеріїв невідповідності повинна отримати глибші і водночас формально визначені інтерпретації; цьому будуть присвячені окремі праці концептологічного циклу, першою з яких є ця стаття. У ній нам достатньо інтуїтивних уявлень про невідповідність тексту, адже об'єктом нашого концептографічного дослідження є текст Євангелія — Нового Завіту², невідповідність якого не викликає жодних сумнівів.

Структурно-семантична організація невідповідного тексту являє собою єдність різних когнітивних рівнів, що забезпечує виконання певного комунікативного завдання. Побудова такої багаторівневої мовленнєвої системи зумовлена прагматикою тексту.

Текст Нового Завіту, як вищою мірою невідповідний, покликаний явити людям Боже одкровення, Божу істину і показати шлях до спасіння.

Якщо інтерпретувати прагматику цього тексту саме в такому розумінні, то одним із завдань дослідника – незалежно від його ідеологічних настанов — є віднайдення істини, вираженої різними мовними засобами, і в такий спосіб — розкриття смислу вчення, яке міститься в Новому Завіті як частині Святого

² Ми вживаємо назву «Новий Завіт», а не «Новий Заповіт», яка часто зустрічається у вітчизняній літературі, а також у назвах перекладів Святого Письма, оскільки *завіт*, на нашу думку, точніше передає біблійний зміст. Так, у комп'ютерній базі даних Словника української мови в 20 томах представлено такі лексичні значення слова *заповіт*: «1. Офіційний документ, який містить розпорядження певної особи щодо її майна на випадок смерті. 2. *перен.* Настанова, наказ, дані послідовникам або нащадкам. Те саме, що *завіть* 2», у той час як слово *завіт* має спеціальне біблійне значення, а саме: «*бібл.* Своєрідна форма взаємовідносин, союз, угода між Богом і людьми. *Ви стоїте сьогодні всі перед лицем Господа, Бога вашого .. щоб ти ввійшов у Завіт Господа, Бога свого, .. щоб поставити сьогодні тебе народом для Себе, а Він буде тобі Богом* (Біблія. Пер. І. Огієнка); *Текст Біблії християни називають Святим Письмом, Одкровенням Бога, Його Завітом, Словом Божим, Пророцтвами тощо* (із журн.)».

Письма. При цьому необхідність і практична потреба лінгвістичної інтерпретації біблійних текстів є беззаперечною, про що пишуть й учені-теологи. Так, відомий богослов А. Карсон наполягає: «Жодна людина не має права стверджувати, як це робить дехто: “Дух говорить мені, що значення фрагмента є таке або таке”. Як він може бути впевненим, що це — Святий Дух, а не дух омани, якщо він не має підтверджень, що його тлумачення ґрунтується на правильному значенні слів?»³.

Зрозуміло, що читаючи Новий Завіт, люди сприймають його по-різному, при цьому один бік віри є більш співзвучним духові одного християнина, другий — іншого. Наше завдання полягає в тому, щоб відшукати істину (за своєю природою — теологічну), виходячи з різних мовних засобів її вираження, і таким чином усвідомити об'єктивний зміст доктрини, яка міститься в Новому Завіті.

При визначенні методологічної парадигми цього дослідження вважаємо вартим уваги твердження Флойда В. Вільсона у статті «Як я тлумачу Біблію»: «Я працюю з переконанням у тому, що тільки справді об'єктивний метод дослідження бере до уваги реальність Бога і Його діянь і що будь-який інший погляд обтяжений припущеннями, які насправді, нехай і досить непомітно, містять приховане заперечення цілісної християнської віри». Цінним у цьому висловлюванні є настанова щодо орієнтації на об'єктивні методи. На нашу думку, таким об'єктивним методом дослідження тексту є метод його концептологічного і концептографічного аналізу.

Виходячи з викладеного, сформулюємо мету нашого дослідження. Це: 1) визначення особливостей концептів тексту Нового Завіту на основі виявлення об'єктивними методами їхньої ієрархічної структури (субконцепт — концепт — суперконцепт), 2) опис класифікаційних ознак біблійних концептів, що становлять зміст тексту — від ядра до периферії, а також 3) з'ясування системних характеристик концептуального комплексу Святого Письма і на цій основі — 4) визначення спеціального формалізованого об'єкта — «концептографічної системи», системні принципи побудови якого можуть бути застосовані до визначення концептуальних комплексів будь-яких не випадкових текстів. Зрозуміло, що таке масштабне завдання не може бути повністю розв'язане в одній статті, тому автори вважають цей текст лише вступом до системної концептографії та прикладом застосування методу концептографічних систем, повну, замкнену теорію яких ще необхідно побудувати.

При виконанні дослідження ми виходимо з уявлення про концепт як порівняно сталу інформаційно-когнітивну сутність, що є носієм або концентратом смислів певного дискурсу або певної системи знань. Не завжди формування концептів є наслідком свідомої діяльності того або тих, хто створював певний дискурс чи формував певну систему знань. Можуть траплятися випадки, коли певні концепти виникають як результат неусвідомлюваного («безсвідомого», «позасвідомого»), «автоматичного» процесу, як наслідок «природи речей» і усвідомлюються вже постфактум. Проте концепти завжди інтенсивно взаємодіють з мовною системою, перебираючи на себе її властивості, через що дослідження концептів неодмінно пов'язується з їхніми втіленнями в мові — мовними «іпостасями». Таким чином, концепт є певною когнітивною абстракцією, яка узагальнює значення (сенси) ряду своїх мовних реалізацій. Отже, конкретна форма концепту визначається певним інтервалом абстракції, у

³ Цит. за книгою: *Верклер Г.* Герменевтика. Принципы и процесс толкования Библии.— Б. м., Б. р.— С. 60.

його межах він є стійким і якісно визначеним через обсяг лексико-семантичної парадигми, що формується мовними одиницями, які передають цей концепт у тексті.

Концепт визначається цілим рядом ознак, суттєвими серед яких є багатоміриність і дискретна цілісність смислу, властива лінійному, не випадковому тексту як носієві певного культурно-історичного простору. У процесі дослідження дискурсної організації не випадкового тексту описуються парадигми і позиції, які репрезентують концептуальні кластери, формуючи цілісну концептуальну систему. Зрозуміло, що будь-яка концептуальна система складається з певної кількості різних концептів, формування яких відбувається за індивідуальною схемою в кожному конкретному тексті і які можуть бути осмислені лише в межах певної мовної парадигми, оскільки передбачають закріпленість за певним способом мовної реалізації. Проте всі такі концептуальні побудови і структури мають спільні властивості й ознаки, зміст яких можна передати таким чином.

У не випадковому тексті маркери концептуального комплексу втілюються у вигляді множини так званих ключових, домінантних слів (формально-граматично ними можуть бути й словосполучення). На першому етапі дослідження концептосфери тексту здійснюється виділення цих слів у системі лексико-семантичних засобів тексту.

Ключові слова мають ряд суттєвих ознак, що дозволяють диференціювати їх на фоні інших лексичних одиниць. Такими ознаками є: 1) високий ступінь повторюваності цих слів у тексті, частотність їх уживання; 2) здатність конденсувати, згортати інформацію, виражену у відповідній частині тексту, а також і текстом у цілому (ця ознака особливо яскраво виявляється в ключових словах заголовної позиції); 3) редукована контекстом багатозначність, семантична визначеність, реалізація в тексті їхніх парадигматичних, синтагматичних і словотвірних зв'язків.

Опора на ключові слова зумовлена тим, що вони формують систему лейтмотивів, які характеризуються високим ступенем підключення до текстових смислів завдяки розвиненій сітці зв'язків і відношень, що їх індукує повторюване слово, а отже, вони є провідними носіями смислів, утворюють своєрідний змістовий каркас, на який «натягуються» основні ідеї тексту. Таким чином, ключове слово є представником надвербального змісту, співвідносного з певними текстовими фрагментами, воно є одним із виявів категорій перспекції і ретроспекції тексту. Лейтмотив тексту за своєю природою має знаковий характер, репрезентуючи певне імпліцитне, інваріантне значення, що виникає на основі структур вербального тексту — смислових асоціацій і «перегукувань» у текстовій структурі, він формує композиційний зв'язок між фрагментами дискурсу, лінії його розвитку, стійкі мотиви й наскрізні образи, утворюючи в такий спосіб архітектоніку тексту. Засоби організації такого загального змісту можуть бути різними, його конструюють різні мовні й текстові одиниці, а їх комплексний аналіз на основі визначеної і сталої сукупності семантичних процесів дозволяє окреслити сутнісні ознаки світу, що моделюється текстом, визначити підтекст твору та його наскрізні образи.

Ключовий знак має формальне вираження — частіше за все тією чи іншою мовною одиницею, рідше — знаком вторинної семіотичної системи або знаками, що виникають унаслідок унікальних текстових процесів, властивих лише конкретному тексту. При визначенні ключових слів Нового Завіту до уваги не

бралися службові частини мови, а також повнозначні високочастотні слова, які апріорі є нерелевантними для формування біблійних смислів (наприклад: *жінка, світ, тіло, час, іти, говорити, бачити, чути, великий, короткий* та ін.); не враховувалися також біблійні слова, що не виявили конструктивності при формуванні біблійних постулатів: *ангел (ангел з'явився, ангел сказав і т. д.), пророк (слухайте пророка, Бог поставив пророка тощо), а також дух, душа, первосвященик, хрестити, церква і т. ін.*

При аналізі ключових слів ураховувалися деривати (*віра – вірувати, віруючий, повірити, увірувати, невіра, невіруючий* та ін.) й синоніми (*Євангеліє – Блага Вість, благовість, слово спасіння* тощо).

Таким чином, як ключові для цього дослідження були обрані слова, що мають понад 100 слововживань у тексті (*Ісус Христос – 954 слововживання, Бог – 830, віра (вірувати...) – 571, Господь – 551, Отець – 311, закон – 181, гріх – 155, спасіння – 152, благодать – 135, Царство Небесне – 133, Євангеліє – 122*).

Першим кроком в аналізі текстових концептів є виділення ключових слів на основі їхньої частотності й змістового наповнення в тексті. Ця процедура дозволяє визначити перший, «зовнішній» концептуалізований шар структури Нового Завіту. Подальша концептографічна методика складається з дослідницьких процедур, спрямованих на висвітлення їхнього текстового наповнення. Аналіз текстового простору, спрямований на декодування, розгортання та актуалізацію концептуальної структури, демонструє закріплення її елементів за певними вербальними засобами реалізації, сукупність яких становить «план вираження» відповідних лексико-тематичних кластерів, вибудованих навколо домінанти — ядра, представленого іменем концепту. Оскільки інтерпретація концептів спирається на певну лексико-семантичну множину, суть методу полягає в семантичному виведенні компонентів концептуалізованої області із сукупності мовних одиниць, що розкривають одну тему (мікротему). Для цього на основі текстових матеріалів визначається референтна ситуація, з якою співвідноситься певний концепт, причому увага зосереджується на текстових значеннях і смислах, що встановлюються найближчим контекстом, залишаючись у рамках дисрибутивних зв'язків лексем. Таким чином, реконструкція і семантичне дослідження концепту може розраховувати на повноту за умови здійснення аналізу текстового простору в цілому, а не фрагментарно. Тобто для визначення концептуальної природи ключових слів тексту необхідно врахувати і зафіксувати семантику, породжувану розгортанням дискурсу. В результаті такого аналізу вибудовуються багатокомпонентні смислові системи текстових реалізацій ключових слів.

Як приклад наведемо функціонування в тексті Нового Завіту ключового найменування — *Ісус Христос*, яке одержує смислове наповнення при оперті на певні лексико-семантичні множини, визначаючи в такий спосіб основні семантичні лінії, пов'язані з ім'ям Божого Сина.

При аналізі враховувалися також дані етимології досліджуваних одиниць: *Ісус* — грецька форма єврейського імені Єшуа — скорочена форма від Єшошуа, що означає «Єгова є спасіння (спасає)», або «Господь є спасіння (спасає)». Слово *Христос* означає «месія» (євр.), або «помазаник» (гр.). Із плином часу назва «Христос» стала так тісно асоціюватися з ім'ям, що все словосполучення — *Ісус (Який є) Христос* — перетворилося на ім'я *Ісус Христос*. У давньогрецькому оригіналі Старого Завіту вживається слово *μασιαχ*, яке означає «помазаник». Відповідне арамейське слово *мешиха* набуло в давньогрецькій вимові форми *Μεσσίας* (українською — *Месія*), а в грецькому перекладі — *Хрис-*

тос. Як відомо зі Старого Завіту, помазаниками називали людей, покликаних через помазання елєем на особливе Боже служіння. Вони проходили через обряд помазання і таким чином виділялися для здійснення певних установлених Богом обов'язків теократичного порядку. Це були священики, пророки і царі. Ісус із Назарета прийшов, щоб здійснити місію, яку не могли виконати ні старозавітний народ, ні його помазаники — священики, пророки і царі. У цьому розумінні Ісус із Назарета, Якого «помазав Святим Духом і силою Бог», щоб бути Месією, є істинним Пророком, Священиком і Царем: «Він знайшов перше Симона, брата свого, та й говорить до нього: Знайшли ми Месію, що визначає: Христос» (Ів. 1:41)⁴.

Ім'я Ісус Христос отримує цілий ряд змістових інтерпретацій, які моделюються через системне використання певних мікроконтекстів. Саме завдяки текстовим впливам Нового Завіту забезпечується смислове наповнення цього найменування, участь у якому беруть інші концептові складники Святого Письма, зокрема

віра: «Ісус же до нього промовив: Іди, твоя віра спасла тебе! І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою» (Мар. 10:52); «Ісус же, почувши, йому відповів: Не лякайся, тільки віруй, і буде спасена вона» (Лук. 8:50); «Ісус же до нього сказав. Стань видюпий! Твоя віра спасла тебе!» (Лук. 18:42); «Ісус відповів і сказав їм: Оце діло Боже, щоб у Того ви вірували, Кого Він послав» (Ів. 6:29); «Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я Його!» (Ів. 20:31); «І я свідчив юдеям та гелленам, щоб вони перед Богом покалялись, та ввірували в Господа нашого Ісуса Христа» (Дії 20:21); **спасіння:** «Та ми віруємо, що спасемося благодаттю Господа Ісуса так само, як і вони» (Дії, 15), «бо Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом» (1 Сол. 5:9), «Вірним і гідним усякого сприйняття є слово, що Ісус Христос прийшов у світ, щоб спасти грішників, серед яких першим є я» (1 Тим. 1:15), «так і Христос один раз був у жертву принесений, щоб понести гріхи багатьох, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння» (Євр. 9:28); **гріх:** «І вона вродить Сина, ти ж даси Йому ймення Ісус, бо спасе Він людей Своїх від їхніх гріхів» (Матв. 1:21), «А Ісус, як почув, промовляє до них: Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників на покаєння» (Мар. 2:17), «Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: Оце Агнець Божий, що на Себе гріх світу бере!» (Ів. 1:29), «Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умертвлений тілом, але Духом оживлений» (1Петр. 3:18); **Євангеліє:** «І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми» (Матв. 4:23), «Ісус відказав: Поправді кажу вам: Немає такого, щоб дім полишив, чи братів, чи сестер, або матір, чи батька, або діти, чи поля ради Мене та ради Євангелії» (Мар. 10:29), «Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім» (Дії. 10:36), «Але я ні про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цінним, аби не скінчити дорогу свою та служіння, яке я одержав від Господа Ісуса, щоб засвідчити Євангелію благодаті Божої» (Дії. 20:24); **Небесне Царство:** «Із того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!» (Матв. 4:17), «А коли Іван виданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Боже Євангелію, і говорив: Збулися часи, і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і віруйте в Євангелію!» (Мар. 1:14-15), «Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа» (2 Петр. 1:11).

Концептуальне дослідження імені Ісус Христос дозволяє проаналізувати текстову мотивацію його значення через етимологію і контекстуально-семантичний опис зв'язків імені з концептуально зумовленими функціонально-смісловими групами, які й визначають конструктивні елементи його смислового наповнення. При цьому спостерігаємо чітко виражену співвіднесеність між

⁴ Цитати наводяться за текстом: Біблія або книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту із мови давньоєврейської й грецької на українську наново перекладена / Пер. І. Огієнко.— К., 1992.— 1255 с.

словами *Ісус* і *Христос* на рівні текстової інтерпретації та асоціативних зв'язків між ними. Проведений аналіз дозволяє дати таке тлумачення цього імені: *Ісус* є *Месією*, Який спасає людей через служіння Пророка, Священика і Царя. Як Пророк Він дає людям пізнання Євангелія; як Священик Він Своєю жертвою звільняє людей від гріхів, виступаючи потім посередником між Богом і ними; як Небесний Цар Він вірою відкриває їм дорогу в Своє Царство.

На третьому етапі концептуалізації текстового простору відбувається так зване «занурення» в текст, здатне декодувати, розгорнути й актуалізувати внутрішню, смислову структуру тексту. На цьому етапі здійснюється моделювання підтексту твору через текстову експлікацію суперконцептів. Останні є носіями багатовимірних ланцюгів смислів, виражених, як правило, словами і словосполученнями. Контекстуальний аналіз, що спирається на статистику ключових слів, дозволяє побудувати відповідний багатовимірний індекс — лексикографічну систему основних, домінуючих понять (семантичних зон) Святого Письма, їхніх зв'язків і кількісних (статистичних) характеристик. Як смисловий портрет тексту Нового Завіту розглядаються фразові об'єднання кількісно рівнозначних семантичних домінуючих, а отже, таких, які мають рівноцінну смислову вагу в тексті, що дозволяє вибудувати цілісну систему їхньої смислової значущості, використовуючи їх як семантичні маркери для подальших когнітивних і герменевтичних студій.

Таким чином, у системі концептосфери Нового Завіту суперконцептами виступають фразові об'єднання, які організують текстові смисли у вигляді ядерної, середньої та периферійної зон:

Ісус Христос спасає людей через віру (елементи зустрічаються понад 10 разів);

Ісус Христос спасає людей через віру, прощаючи їхні гріхи і даруючи їм вічне життя в Небесному Царстві (додано ті, що зустрічаються понад 5 разів);

Ісус Христос пролив Свою кров і воскрес, щоб *прощати*, благословляти, зцілювати, освячувати і **спасати людей**, які покалися *в гріхах* і хрестилися, **через** проповідь Євангелія, **віру** і благодать, *даруючи їм вічне життя в Небесному Царстві* (додано ті, число яких більше або дорівнює 3).

Аналогічні текстові побудови виконано і для інших елементів концептосфери Нового Завіту, що дозволило зробити такі висновки.

Концепти відіграють визначальну роль у забезпеченні когнітивної структури тексту. Вони є актуальними одиницями в системі текстових відношень, які репрезентують кванти структурованого знання, сформовані в тексті у вигляді багатовимірних смислових утворень, де можна виділити три основні виміри: 1) *компонентний (лексичний)* вимір — у вигляді системи ключових слів, що реалізують у своїй семантичній структурі базові значення концептів і представляють його актуальний, ідентифікаційний шар, маніфестуючи водночас мовний складник когнітивного каркасу тексту; 2) *текстовий (інтерпретаційний)* вимір, сформований комплексними текстовими структурами — певними лексико-семантичними множинами, які «обчислюються» за допомогою описаних вище процедур і представлені мережею своїх реалізацій; 3) *смисловий (підтекстовий)* вимір, який демонструє смислові домінуючі тексту, вибудовані в ряди (ланцюжки) за їхньою концептологічною значущістю, що репрезентують імпліцитну інформацію, на основі якої формуються смислові лінії глибинної структури тексту.

Важливо, що всі три виміри репрезентації концептографічної структури тексту реалізуються за допомогою процедур майже алгоритмічних, які значною

мірою можуть бути автоматизовані. При такому підході концепти постають когнітивними структурами, які узагальнюють значення ряду своїх мовних реалізацій, маніфестують текстові смисли, виступаючи посередниками між мовною та позамовною реальністю твору, а вивчення їх уживання та значення надає ключ до розуміння головної мети твору. На матеріалі Нового Завіту запропонована методика дозволила експлікувати з підтексту вербалізовані смисли, провідні біблійні ідеї, сформовані контекстом цілого і представлені концептосферою Святого Письма.

V. A. SHYROKOV, L. L. SHEVCHENKO

THE PROBLEM OF SYSTEMIC CONCEPTOGRAPHY OF THE HOLY BIBLE

The paper describes systemic cognitive-linguistic principles of the conceptographic interpretation of the texts. The concept of nonrandom text is introduced. The operational principles of conceptography for the nonrandom texts are analyzed and systematized. Theoretical approaches are illustrated by the example of the New Testament text.

Key words: New Testament, conceptography, nonrandom text.